

LÅT OSS JUBLA IGEN

BESKRIVNING AV NULÄGE OCH AKUTA BEHOV
FÖR SVERIGES KULTURARRANGÖRER

EN RAPPORT FRÅN SVERIGES PRODUCENTER OCH PRIVATTEATRAR

MARS 2021

INNEHÅLL

INLEDNING	3
NULÄGE	4
RESTRIKTIONER SOM PÅVERKAT KULTURARRANGEMANG	4
EN NEDGÅNG I HELA EUROPA	5
SAMHÄLLELIGA KONSEKVENSER	7
INFÖRDA STÖD TILL KULTUREN ÄR INTE TILLRÄCKLIGA	9
VÄGEN FRAMÅT	13
INSPIRATION FRÅN ANDRA LÄNDER I EUROPA	13
LÅNG PLANERINGSHORISONT KRÄVER FRAMFÖRHÅLLNING OCH TIDIGA STÖD	14
EKONOMISKA STÖD OCH NYA REFORMER SOM BEHÖVS	14
SLUTORD	17

INLEDNING

Mitt under brinnande världskrig ville den brittiska krigsministern ta pengar från kulturen och ge till försvaret. Winston Churchills svar ekar fortfarande i historien: "Varför då, vad finns det då att försvara?"

Sveriges Producenter och Privatteatrar står bakom stora delar av Sveriges kulturliv och är ett viktigt komplement till de skattefinansierade kulturinstitutionerna. Hos oss går man på festival, konsert, teater och äter middagar. Genom oss kan miljontals människor i Sverige skratta, jubla, umgås och drömma tillsammans. Bli berörda. Vi skapar upplevelser och minnen för livet. Vi säger inte att vi är Winston Churchill, men det här är en rapport till försvar för kulturen.

Sveriges Producenter och Privatteatrar är en förening bestående av elva kulturarrangörer: 2Entertain/China Teatern, Blixten & Co, Cirkus Arena/Pop House, Göta Lejon, Julius Production/Nöjesteatern, Krall Entertainment, Lifeline Entertainment, Lorensbergsteatern/Kulturtuben, Oscarsteatern/Vicky Nöjesproduktion, Scalateatern och Villman Produktion/Maximteatern. Vi är helt egenfinansierade och får inga kommunala, regionala eller statliga bidrag för vår verksamhet.

Vi omsatte år 2019 sammantaget över 2 miljarder kronor. Vi satte upp 200 produktioner som gav 4 500 föreställningar och sågs av en publik på minst 3 000 000 besökare. Vi skapade sysselsättning för en hel rad olika kompetenser som krävs inom teater och nöjesindustri.

Allt det riskerar nu gå om intet. Ingen bransch klarar av att tappa alla sina intäkter och för oss råder idag i princip näringsförbud. Vi har tvingats stänga ner cirka 98 procent av vår verksamhet – verksamhet som innan den ställdes in redan hade kostat oss stora summor.

Den nuvarande krisen är en näringslivsfråga i minst lika hög grad som en kulturfråga. Sammantaget i Europa är bidraget från de kulturella och kreativa näringarna till ekonomin större än bidragen från telekom-, högteknologi-, läkemedels- eller bilindustrin enligt studien *"Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after COVID-19"* framtagen av revisions- och rådgivningsföretaget EY.

Nu har snart ett år utan evenemang passerat. Många företag i vår bransch är ytterst nära konkurs. Samtidigt vill vi inget hellre än att komma igång med vår verksamhet igen. Självklart anpassat och genomfört på ett ansvarsfullt sätt. Det senaste året har vi inom Sveriges Producenter och Privatteatrar för första gången bett om statligt stöd. Vi har bett om stöd från staten, av den enkla anledningen att det över en natt blev förbjudet för oss att driva våra verksamheter.

Sveriges Producenter och Privatteatrar vill ta ansvar och göra allt vi kan för att lösa den situation vi befinner oss i. Denna rapport beskriver vår situation och hur vår bransch vill bidra för att lösa den situation som råder samt vilka ytterligare stöd och reformer som behövs för att vi ska överleva. Allt för att när pandemin är över kunna bidra till att återigen låta människor jubla, beröras, skratta och applådera tillsammans. Rapporten är ett rop på hjälp, men med ambition att vara en konstruktiv inlaga i en svår tid.

Tillsammans kan vi försvara och bevara kulturen!

NULÄGE

Då evenemang medför att människor träffas har restriktionerna under Corona slagit hårt mot kulturarrangörer. Med 98 procent av vår verksamhet nedstängd och stora summor förlorade i de evenemang som höll på att förberedas när pandemin slog till har vår situation länge varit akut. Sett ur vårt perspektiv är det här en självklar näringslivsfråga, då vi är en bransch med stor omsättning direkt och indirekt.

Restriktioner som påverkat kulturarrangemang

När coronaviruset i mars 2020 slog till med full kraft i Sverige vidtogs en lång rad åtgärder för att minska smittspridningen. Det som initialt påverkade kulturen mest var regeringsbeslutet den 11 mars att förbjuda allmänna sammankomster med över 500 deltagare.

Kort därefter, den 27 mars skärptes förbudet. Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som konserter eller teaterföreställningar med fler än 50 personer förbjöds, samtidigt som regeringen skarpt uppmanade folket att avstå onödiga resor inom landet. Det gav snabbt långtgående konsekvenser med arrangemang efter arrangemang som tvingades ställas in.

Den 21 augusti aviserade regeringen förberedelser för lättnader i förbudsförordningen. Gränsen om 50 personer låg fast, men det orimliga i att samma verksamhet behövde förhålla sig till två olika regelverk justerades. Förändringen rörde serveringsställen som berörs av den tillfälliga lagen om smittskyddsåtgärder på serveringsställen, till exempel restauranger och caféer. Om en konsert hålls vid en restaurang träffas restaurangen nu inte bara av lagens krav utan även av förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Den 22 oktober kom ytterligare förändringar i förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Ett nytt undantag från förbudsförordningen som möjliggjorde allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med högst 300 sittande deltagare infördes. Ändringarna aviserades börja gälla från och med den 1 november.

Den 20 november beslutade regeringen att förbjuda offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som samlade fler än åtta personer, med undantag för evenemang som hade möjlighet att ta in upp till 300 i publik till anvisade sittplatser under vissa förutsättningar. Dock fick länsstyrelserna möjlighet att minska den publiksiffran utifrån smittläget. Samtliga länsstyrelser har använt möjligheten att göra begränsningar så att endast 8 personer tillåts.

Den 8 januari 2021 beslutade riksdagen om en ny tillfällig pandemilag som trädde ikraft den 10 januari. Lagen ger möjlighet för regeringen och dess myndigheter att ytterligare begränsa möjligheten till kulturverksamhet utifrån risken för smittspridning, med ambitionen att öka träffsäkerheten i begränsningarna. I nuläget råder med stöd av pandemilagen att tillsvidare får inte fler än åtta personer delta vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Den 17 februari aviserade regeringen nya initiativ med stöd av den tillfälliga pandemilagen för covid-19. Konserter, teatrar, demonstrationer, sportarrangemang och andra allmänna sammankomster och offentliga tillställningar kommer fortsatt begränsas till 8 deltagare. Men

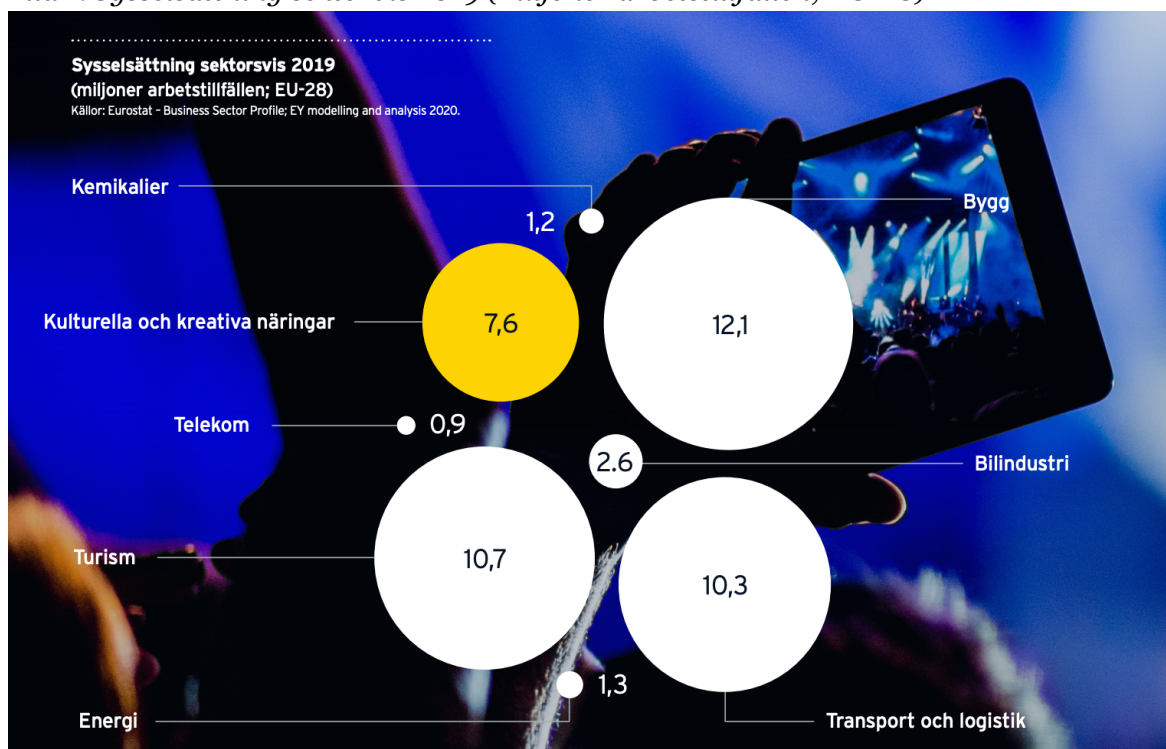
som en förberedelse inför ett förbättrat smittläge har regeringen tagit fram ett förslag med differentierade deltagartak som sätts utifrån risken för smittspridning. Folkhälsomyndigheten kommer också kunna besluta om kompletterande smittskyddsregler. Förslaget innebär att olika deltagartak ska gälla för arrangemang inomhus, arrangemang inomhus med sittande publik samt arrangemang utomhus. Därutöver föreslås ett särskilt deltagartak för antalet idrottsutövare i motionslopp utomhus. Regeringen har bitt Folkhälsomyndigheten att i sitt remissvar lämna förslag på lämpliga tak för de nya deltagarbegränsningarna, samt tidpunkt för ikraftträdande för de nya reglerna utifrån rådande smittläge.

En nedgång i hela Europa

I slutet av 2019 var de kulturella och kreativa näringarna en betydande kraft i Europa. Med en omsättning på 643 miljarder euro och ett totalt förädlingsvärde på 253 miljarder euro under 2019, representerade kärnverksamheterna inom de kulturella och kreativa näringarna (KKN) 4,4 procent av EU:s BNP gällande omsättning.¹

Därmed är bidraget från KKN till ekonomin större än bidragen från telekom-, högteknologi-, läkemedels- eller bilindustrin. Vid slutet av 2019 var fler än 7,6 miljoner människor inom EU anställda inom KKN. De har därmed bidragit med runt 700 000 arbetstillfällen (+10 procent) sedan 2013, inkluderat låtskrivare, artister och andra kulturskapare.²

Bild 1. Sysselsättning sektorsvis 2019 (miljoner arbetstillfällen; EU-28)³

¹ *Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after COVID-19*, s 2 https://1761b814-bfb6-43fc-9f9a-775d1abca7ab.filesusr.com/ugd/4b2ba2_63b80ef64b244b2a841beb927910f64d.pdf

² *Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after COVID-19*, s 2 https://1761b814-bfb6-43fc-9f9a-775d1abca7ab.filesusr.com/ugd/4b2ba2_63b80ef64b244b2a841beb927910f64d.pdf

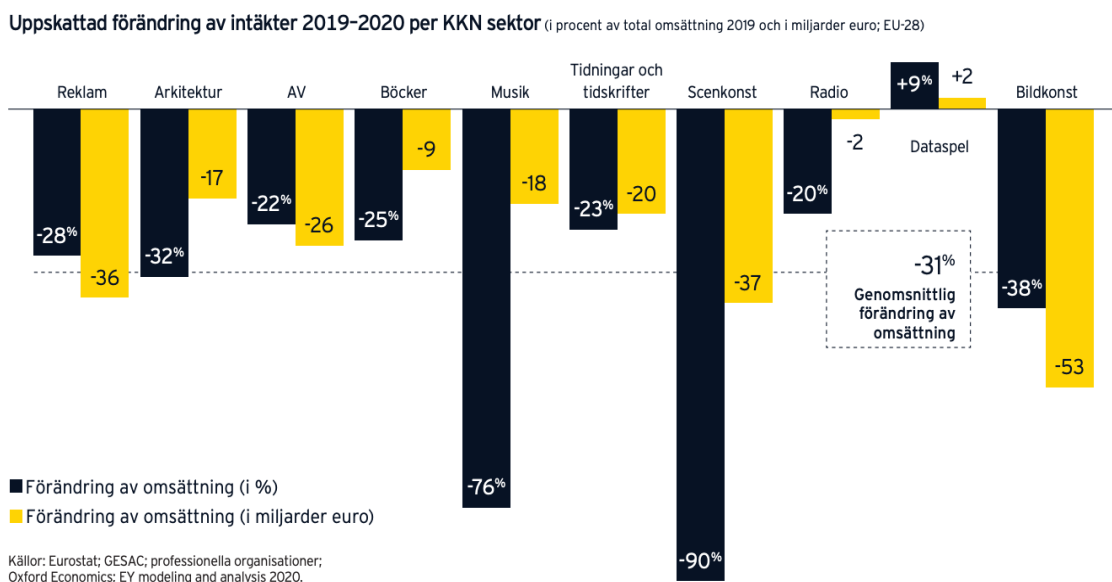
³ *Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after COVID-19*, s 3 https://1761b814-bfb6-43fc-9f9a-775d1abca7ab.filesusr.com/ugd/4b2ba2_63b80ef64b244b2a841beb927910f64d.pdf

Den kulturella och kreativa sektorn är bland de som drabbats hårdast av effekterna av Covid-19. Sektorn har en central roll att spela i återuppbyggnaden av Europas ekonomi, men då krävs riktade insatser. Studien "Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after covid-19" visar den kulturella och kreativa sektorns stora betydelse för EU:s ekonomi. Innan Covid-19 anställde sektorn mer än dubbelt så många som telekomindustrin och fordonsindustrin tillsammans. Det med en tillväxt som var högre än EU:s genomsnitt.

Konsekvenserna av pandemin, med restriktioner för social distansering och nedstängningar av konsertlokaler, har varit ett enormt tungt slag mot våra verksamheter. Den kulturella och kreativa sektorn har drabbats hårdare än turistindustrin och nästan lika mycket som flygbranschen.

Under 2020 har hela den kulturella och kreativa sektorn inom EU tappat över 30 procent av sin omsättning – en summa om svindlande 216 miljarder euro. Musiksektorn och scenkonsten har drabbats ännu hårdare, med en nedgång på 75 respektive 90 procent.

Bild 2. Uppskattad förändring av intäkter inom kulturella näringar⁴

Enligt en rapport från Svensk Scenkonst⁵ så ställde medlemmarna in över 12 000 olika evenemang under 2020. Svensk Lives medlemmar ställde in ca 6 000 arrangemang. Sammantaget 18 000 uteblivna evenemang.

Sveriges Producenter och Privatteatrar omsatte 2019 över 2 miljarder kronor. Det handlar om 200 produktioner som gav 4 500 föreställningar med en publik på över 3 000 000 besökare. Produktioner som skapade sysselsättning för mängder av människor som besitter de olika kompetenser som krävs inom teater och nöjesindustri och utgör en förutsättning för dess kvarvarande.

Det har nu gått ett helt år där vi har tvingats ställa in nästan samtliga planerade arrangemang. De av regeringen införda restriktionerna är förståeliga för att hindra smittspridning men har också medfört ett totalt näringsförbud för oss. Det vill säga: vi har

⁴ *Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after COVID-19*, s 4 https://1761b814-bfb6-43fc-9f9a-775d1abca7ab.filesusr.com/ugd/4b2ba2_63b80ef64b244b2a841beb927910f64d.pdf

⁵ https://www.svenskscenkonst.se/media/5054/saeker-aaterstart-foer-scenkonsten_final.pdf

inga intäkter från mitten av mars 2020, samtidigt som vi dras med omfattande fasta kostnader fortfarande. Det är därför vi nu befinner oss i ett läge där en hel bransch riskerar gå under samtidigt som en hel generation kreativa kulturskapare kan gå förlorad. Vi riskerar en situation där företag som arrangerar kultur och event har gått i konkurs, artister skolat om sig till andra yrken och teaterscener blivit uppköpta och ombyggda till gallerior.

Samhälleliga konsekvenser

Kulturens betydelse för människors hälsa och välbefinnande och för en socialt hållbar utveckling är väldokumenterad. Den skänker oss glädje och gemenskap, utvecklar oss kognitivt och har en samlande funktion för ett samhälle och dess invånare. Ett rikt kulturliv har genom århundradena varit ett signum för välfungerande samhällen och skänkt dess medborgare sammanhang att samlas kring.

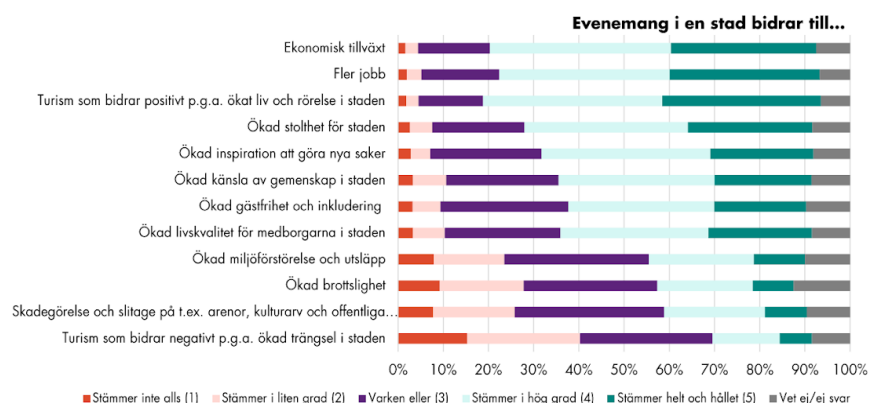
Samtidigt är det en viktig näring som genererar stora intäkter till det allmänna och bidrar med hundratusentals arbetstillfällen. Samtidigt är svenskarna positiva till evenemangens effekter överlag och ser att de bidrar på många sätt.

Vår insats för att bygga Sveriges varumärke är inte ringa.

Bild 3. Evenemangens bidrag till samhället⁶

Man fattar att evenemang bidrar med ekonomi, jobb och puls

Överlag är svenskarna positiva till evenemangens effekter

Låt oss genom tre exempel visa hur våra produktioner genererat omsättning för de kommuner de arrangerats i, i form av medel till näringsliv, arbetstillfällen och vidare. Exempelen rör Stockholm, Göteborg och Kalmar. Då räknar vi på omsättning för hotell, resor, shopping, restaurang och liknande näringar som direkt eller indirekt tjänar på det aktuella evenemanget.

⁶ <https://professionals.visitstockholm.com/globalassets/for-professionals/nedladdningsbara-dokument/undersokning---installning-till-evenemang-hosten-2020.pdf>

Siffrorna bygger på estimat gjorda av Visit Stockholm, Göteborg & Co samt Destination Kalmar.

- **”Så som i Himmelen”** sattes upp i Stockholm och genererade cirka 297 miljoner kronor. Räkneexemplet bygger på 2 200kr per tillrest person. I förekommande fall rör det drygt 60 procent av den totala publiken.
- **”Robert Gustafssons 25-årsjubileum”** sattes upp i Göteborg och uppskattas ha genererat en omsättning om cirka 280 miljoner kronor för staden.
- **”Krusenstiernska teatern”** sätts upp i Kalmar varje sommar. Bara i juli månad beräknas ökad omsättning för kringverksamheter i Kalmar vara cirka 36 miljoner kronor. Räkneexemplet bygger på en summa om 1 200 kronor per person.

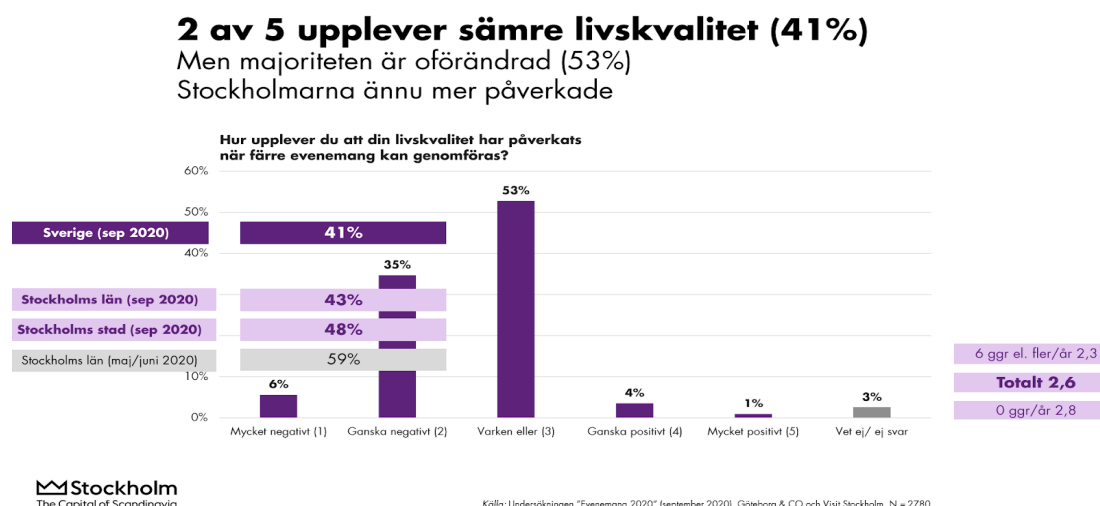
Dessa tre produktioner har på egen hand genererat en sammanlagd omsättning om 613 miljoner kronor. Och detta är bara en bråkdel av de 3 000 000 besökare som vi ett genomsnittligt år har på våra arrangemang.

Samtidigt är inte heller produktionernas egna omsättning inräknad, men den kan räknas i ytterligare hundratals miljoner kronor och tusentals arbetstillfällen inom många olika branscher.

När kulturevenemang uteblir påverkar det den övervägande majoriteten av befolkningen. Varje år går fyra av fem svenskar på större evenemang.⁷

Att inte gå på evenemang påverkar människors upplevda livskvalitet. Något som i sin tur leder till minskad livsglädje, brist på sociala tillställningar och på sikt tristess. Två av fem upplever sämre livskvalitet när färre evenemang kan genomföras.

Bild 5. Upplevd livskvalitet när färre evenemang kan genomföras⁸

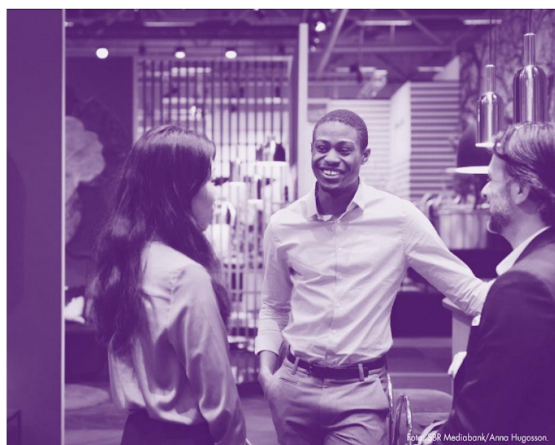
⁷ <https://professionals.visitstockholm.com/globalassets/for-professionals/nedladdningsbara-dokument/undersokning---installning-till-evenemang-hosten-2020.pdf>

⁸ <https://professionals.visitstockholm.com/globalassets/for-professionals/nedladdningsbara-dokument/undersokning---installning-till-evenemang-hosten-2020.pdf>

Bild 6. Hur uteblivna evenemang påverkar livskvaliteten⁹

Uteblivna evenemang skapar saknad av det sociala och leder till tristess

Vad är det som gör att din livskvalitet har påverkats negativt?

126	EVENEMANG
86	TRÅKIGT
84	SAKNAR
81	KONserter
80	SOCIALA
74	TRÄFFA
63	VÄNNER
56	FRAM
52	SAKER
51	EMOT
51	MÄNNISKOR
49	LIVET
46	LIVE
42	ANDRA
41	LIV
38	KÄNNER
37	HEMMA
37	INSTÄLLDA
37	TRÅKIGARE
36	UPPLEVELSER
35	SOCIALT
34	FOLK
34	SOCIAL
34	UMGÅS
31	RESA
31	UPPLEVA

 Stockholm
The Capital of Scandinavia

Källa: Undersökningen "Evenemang 2020" (september 2020), Göteborg & CO och Visit Stockholm. N = 1255.
Ord som uppkommit med en frekvens över 30.

Införda stöd till kulturen är inte tillräckliga

Den 20 mars presenterade Regeringen ett stöd på 500 miljoner kronor till kulturen till följd av coronavirusets effekter. Medlen avsattes till verksamheter som förlorar intäkter till följd av begränsningen av offentliga tillställningar. Även mindre evenemang som påverkats av Folkhälsomyndighetens riktlinjer och av allmänna beteendeförändringar omfattades. De som ska kunna få stöd är både stora och små aktörer som är verksamma inom kulturområdet. Organisationsform ska inte spela någon roll för att kunna få stöd. Statliga institutioner omfattas inte men deras situation följs noga.¹⁰ Vissa av dessa medel omfördelades sedan i ett senare skede.¹¹

Den 1 april tidigare lade regeringen utbetalningen av statliga bidrag till vissa institutioner i syfte att snabbt stärka deras likviditet i den situation som uppkommit till följd av coronavirusets spridning. Regeringen lyfte problematiken med att många museer, scener och kulturinstitutioner är beroende av biljettintäkter och annan försäljning för att gå runt. *"De nya begränsningarna av allmänna sammankomster, Folkhälsomyndighetens rekommendationer, och människors förändrade beteende med anledning av det nya coronavirusets spridning, har lett till färre besökare och därmed kraftigt minskade intäkter och risk för akut likviditetsbrist."* Satsningen riktades dock enbart till institutioner som får statligt stöd.¹²

⁹ <https://professionals.visitstockholm.com/globalassets/for-professionals/nedladdningsbara-dokument/undersokning---installning-till-evenemang-hosten-2020.pdf>

¹⁰ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/en-miljard-kronor-till-kultur-och-idrott-till-foljd-av-coronavirusets-effekter/>

¹¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/omfordelning-av-stod-till-fria-kulturskapare/>

¹² <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/04/flera-museer-och-scener-far-pengar-i-fortid-for-att-hantera-coronavirusets-effekter/>

Den 8 april 2020 antog riksdagen i en extra ändringsbudget det tidigare aviserade förslaget om att avsätta 500 miljoner kronor till kulturen för verksamheter som förlorar intäkter till följd av situationen med det nya coronaviruset. Statens kulturråd ska fördela huvuddelen av medlen, 370 miljoner kronor, till stora och små kulturverksamheter som förlorar intäkter till följd av evenemang som ställs in eller drabbas av merkostnader till följd av att evenemang har skjutits upp. Som förutsättningar för att få stöd gäller att evenemanget har ställts in eller skjutits upp med anledning av situationen med det nya coronaviruset. Vidare krävs att evenemanget skulle ha anordnats för allmänheten eller att allmänheten skulle ha haft tillträde till det, att det har offentliggjorts eller fastställts i en plan för verksamheten samt att det skulle ha hållits senast den 31 maj 2020 och inte bokats om till en tidpunkt före det datumet.¹³

Den 8 maj aviserade regeringen ytterligare krisstöd om 319 miljoner kronor under 2020 till flera statligt finansierade kulturinstitutioner. Däribland Vasamuseet, Skansen, Dramaten, Operan, Riksteatern och Åttte. Syftet var att erbjuda kompensation för uteblivna intäkter till följd av coronaviruset och de begränsningar det medfört.¹⁴

Den 12 juni 2020 aviserade Regeringen, Centerpartiet och Liberalerna en satsning på 150 miljoner kronor för att stärka kulturverksamheter i hela landet år 2020. Pengarna fördelas genom den så kallade kultursamverkansmodellen - en modell för samverkan och finansiering av kultur mellan stat, regioner och kommuner.¹⁵

I anslutning till höstbudgeten valde regeringen att i en extra höständringsbudget tillföra 1,5 miljarder extra till kulturen för år 2020. Pengarna ska bidra till att det fortsatt finns en kulturell infrastruktur i hela landet. Att kulturskapare som förlorat inkomst på grund av coronapandemin ska kunna försörja sig och att kultursektorn får en möjlighet till återhämtning. Stödet ska både kompensera för de ekonomiska konsekvenser som pandemin inneburit för kulturlivet, men också hjälpa kulturlivet att starta upp igen. En del av pengarna ska användas som ett stöd för att skapa förutsättningar för smittsäkra evenemang och underlätta för produktion av kultur även under den pågående coronakrisen. Regeringen påtalade att det är viktigt att det stöd som nu fördelas når ut brett och bidrar både till akuta krisåtgärder och till att kulturlivet kan starta upp på nytt.¹⁶

I ordinarie budget fanns samtidigt en stimulansmiljard till kulturen för 2021. Pengarna avsattes för 2021 för omställning och återstart av kulturaktiviteter i hela landet.¹⁷ Den 18 december presenterade regeringen hur stimulansbidraget för 2021 ska fördelas.¹⁸ Samtidigt aviserades en extra halv miljard till kulturen i kommande vårändringsbudget. Den 26 januari 2021 la regeringen den extra vårändringsbudgeten där de tidigare aviserade 500 miljonerna för 2021 ingick, hur medlem ska fördelas presenterades den 26 februari.¹⁹

¹³ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/kulturdepartementet/fragor-och-svar---500-miljoner-kronor-i-krisstod-till-kulturen/>

¹⁴ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/05/krisstod-till-flera-statligt-finansierade-kulturinstitutioner/>

¹⁵ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/150-miljoner-till-kultur-i-hela-landet/>

¹⁶ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/kulturens-delar-av-budgeten/>

¹⁷ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/kulturens-delar-av-budgeten/>

¹⁸ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/12/fordelning-av-en-miljard-kronor-i-stod-till-kulturen-2021/>

¹⁹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/fordelning-av-500-miljoner-kronor-till-kulturen-i-extra-andringsbudgeten/>

Sammanlagt har ca 2,6 miljarder kronor avsatts till kulturområdet i olika krisstöd under 2020 och under 2021 har 1,5 miljarder kronor fördelats som särskilda krisstöd. Stöden ska bland annat bidra till att det fortsatt finns en kulturell infrastruktur i hela landet, att konstnärer som förlorat inkomst på grund av coronapandemin kan försörja sig och att kultursektorn får en möjlighet till återhämtning.

Av dessa medel har Kulturrådet under 2020 haft i uppdrag att fördela sammanlagt nära 1,37 miljarder kronor i extraordinära stöd till en sektor i kris. Sammanlagt har 6 417 ansökningar tagits emot från aktörer som sökt sammanlagt drygt 4 miljarder kronor. Ansökningarna synliggör tydligt de akuta behov som finns.²⁰

De flesta som sökt stöd från Kulturrådet aldrig tidigare har fått några kulturbidrag. Vi tycker självklart att det är oerhört positivt att det tillförts medel till kulturen. Men det är långt ifrån tillräckligt. I den senaste omgången stöd till särskilda behov i kulturlivet och för inställda och uppskjutna evenemang som fördelades av Kulturrådet i december översteg ansökningarna om stöd de beviljade beloppen med närmare 2,5 miljarder. Omkring 1700 ansökningar renderade noll kronor i stöd.

Kulturrådet släppte den 3 mars rapporten Krisstöd till kulturen 2020 – behov och utfall – med anledning av covid-19²¹ som sammanfattar Kulturrådets arbete med de krisstöd som myndigheten haft att fördela under året. Kulturrådet skriver i rapporten att;

”Scenkonst- och musikområdet är stort och komplext. Fältet består av allt från internationella kommersiella aktörer och stora institutioner till små fria grupper och enskilda konstnärer. Inom samtliga delar har effekterna av coronapandemin, och de restriktioner som införts, varit desamma – föreställningar och konserter ställdes in och intäkterna försvann nästan helt. Vår, sommar och höst 2020 innebar för de allra flesta inställda föreställningar och konserter.

Oavsett organisationsform och konstnärligt uttryck har alla drabbats mycket hårt av coronapandemin i och med att fältet är helt beroende av publikintäkter i form av biljettintäkter och olika typer av sidointäkter. Kulturrådet har också konstaterat att huvuddelen av ansökningar inom de olika stödpaketerna kommer från scenkonst- och musikområdet, och fältet står också för den största andelen beviljade stöd.

Branschen har under hösten haft små möjligheter att anpassa sig och hämta in intäkter. Publiken är förhindrad att komma till evenemangen, arrangörer av föreställningar har dragit i handbromsen. I de fall då bokningar faktiskt genomförs vittnar det fria kulturlivet om att det numera finns skarpa force majeure-skrivningar i avtalen som gör att kulturaktörerna står för risken. Vissa spännande digitala initiativ har genomförts, men det har varit omöjligt för verksamhetsområdet att ens komma i närheten av de intäkter som normalt genereras.

Musikens organisationer, som normalt omsätter många hundra miljoner kronor och sysselsätter stora delar av den frilansande branschen, har pekat på omfattningen av

²⁰ <https://www.kulturradet.se/globalassets/start/publikationer/budgetunderlag-20222024.pdf>

²¹ <https://www.kulturradet.se/publikationer/krisstod-till-kulturen-2020--behov-och-utfall/>

intäktsbortfallet och menat att Kulturrådet bör ta större hänsyn till de kommersiella aktörerna vid kommande stöd.”

Vidare beskriver Kulturrådet att musikens branschorganisationer har tydliggjort att de intäktsbortfall som funnits, och de resursbehov som finns, inte kunnat mötas av krisstöden, särskilt när det gäller de stora kommersiella aktörerna. Kulturrådet skriver också att ”inom scenkonsten ser vi att det inte längre handlar om stöd till intäktsbortfall för inställda evenemang i lika hög grad, som hur aktörerna ska kunna finansiera de föreställningar och konserter som de planerat under kommande år. Frågan om hur de ska hitta tillbaka till arrangörerna och publiken är mycket viktig.”

Kulturrådet skriver även att scenkonst- och musikbranschen lyft fram att de internationella turnéstrukturerna är på väg att försvinna och framhåller att ”här kan stöd behövas för återuppbyggnad framöver”.

Kulturrådet konstaterar i rapportens avslutande reflektioner att ”med det vi vet om fortsatta restriktioner i skrivande stund bedömer vi att det kommer finnas fortsatta behov av särskilda krisstöd under större delen av 2021. Det handlar om stöd för såväl överlevnad som omställning som återstart när den blir möjlig”.

VÄGEN FRAMÅT

Ett helt år utan evenemang har passerat. Under den tiden har vår bransch dragits med ökande kostnader, återkommande förseningar, snäva pengaflöden efter inställda aktiviteter och en osäker avkastning. Det är inte en underdrift att hävda att dagens situation äventyrar hela kulturbranschens framtid. Men det finns vägar för att undvika det värsta scenariot.

Inspiration från andra länder i Europa

Det finns inspiration att hämta från andra länder när man blickar mot hur kulturbranschen kan återstarta när smittläget tillåter. Några exempel är:

Exemplet Holland

I Holland har regeringen gjort en plan för att tillåta festivaler från den 1 juli med tillhörande garantier för evenemang som tvingas ställa in på grund av Corona. Flera testevent kommer genomföras. En "cancellation fund" på 300 miljoner euro har införts för att arrangörerna ska kunna planera för andra hälften av 2021 med säkerhet att de kommer att kompenseras om pandemin stoppar allt för ett andra år. Försäkringssystemet täcker evenemang som lockar minst 3000 besökare och gäller från 1 juli till slutet av året.

Den holländska kulturministern Ingrid van Engelshoven säger att fonden ger en trygghet för festivalorganisatörer och att eventbranschen länge stannat av på grund av coronaviruset. Hon tillägger också att en garanti behövs för att få branschen tillbaka på rätt spår.

Exemplet Tyskland

Hälsoexperter och forskare har lagt fram riktlinjer för en gradvis återgång av publik till kultur- och idrottsevenemang i Tyskland. Grundmodellen bygger på en inomhuskapacitet på 25–30 procent (upp till 40 procent om de är utomhus) och kan utökas för att långsamt öka kapacitet vid ett evenemang. Den "maximala modellen" kräver bland annat digital kontaktspårning för alla deltagare, tillsammans med obligatoriska coronatester före inträde.

Konceptet har backats upp av stora tyska arenor, samt ett antal andra musik- och idrottsorganisationer. Efter lanseringen av planen välkomnade Event Management Forum, paraplyorganisationen som grundades förra året av livemusikgruppen BDKV och fyra andra evenemangsföreningar, konceptet och kallade guiden "ett välgrundat bidrag till diskussionen för den brådskande politiska uppfattningen att öppna upp kultur- och idrottslivet i Tyskland." När det gäller den "maximala modell" som föreslås i planen framhåller dock organisationen att arenor på ett säkert sätt kan gå till 100 procents kapacitet om deltagarna testas för covid-19 före inträdet, vilket gör de andra restriktionerna överflödiga. "Genomförandet av lämpliga tester kan göra det möjligt att utnyttja 100 procent [av en lokal] utan ytterligare åtgärder om detta säkerställer att endast negativa, icke-smittsamma besökare släpps in på respektive plats", tillägger organisationen."

Exemplet England

I England har man tagit fram en roadmap för att öppna upp för publik igen. Upp till 10 000 åskådare kan tillåtas på stora arenor, eller 25 procent av arenakapaciteten från den 17 maj. För mindre arenor är förslaget 50 procent av kapaciteten, eller 4 000 åskådare. Det slutgiltiga steget i planen är sedan planerat till den 21 juni, då fler delar av samhället planeras öppnas upp.

Lång planeringshorisont kräver framförhållning och tidiga stöd

Att veta vilka stöd som går att få vid olika scenarion och att veta att stöd finns är avgörande för att kunna planera framåt. Om vår bransch inte får stöd som täcker fasta kostnader och de förluster som följt på grund av regeringens restriktioner som medfört nedstängningen av våra verksamheter försvinner vi.

Alla stora aktörer, vi som utgör en väsentlig del av Sverige kultur- och nöjesutbud och utgör navet för de professionella kulturutövarna finns då inte längre kvar. Vi närmar oss slutdatum med stormsteg. När pengarna tar slut kommer konkurserna stå som spön i backen, och sen blir det tyst.

I den nya verklighet som presenterades av Kulturrådet i december 2020 ser vi hur bolagens kassor är helt tömda vintern och våren 2021. Med tunga konkurser som följd.

Då blir det tyst. En tystnad som riskerar att vara under lång tid.

Att starta upp igen tar tid och för att illustrera hur lång planeringshorisont en produktion kräver vill vi ge ett exempel:

Jan/feb 21: Skaffa manusrättigheter.
Mars 21: Kontrakt med teater.
April 21: Kontraktera kreativt team
Maj 21: Casting huvudroller
Okt 21: Audition/casting/prod. möte
Dec 21: Art-work, fotografering, filmer
Mars 22: Biljettsläpp, marknadsföring
April 22: Tillverkning av scenografi, kostym mm
Juli 22: Start av repetitioner, etablering på teater
Sept 22: Premiär

Sveriges Producenter och Privatteatrar är helt egenfinansierade och har aldrig tidigare fått stöd för vår verksamhet. Men under de senaste 10 månaderna har vi inom Sveriges Producenter och Privatteatrar för första gången bett om statligt stöd. Vi har bett om stöd från staten, av den enkla anledningen att det över en natt blev förbjudet för oss att driva våra verksamheter. Men det som tillförts hittills är inte tillräckligt.

Vi är i akut behov av utökade stöd och nya åtgärder inom fyra konkreta områden.

Ekonomiska stöd och nya reformer som behövs

1. Fortsatta och stärkta ekonomiska stöd med tydliga kriterier

De stöd som regeringen gett till Kulturrådet att fördela till branschen för inställda och uppskjutna arrangemang samt för särskilda behov i kulturlivet har varit välkomna men långt ifrån tillräckliga i omfattning och utformning. Vi behöver fortsatta och stärkta riktade stöd för att överleva.

Kulturrådet hade under 2020 i uppdrag att fördela sammanlagt nära 1,37 miljarder kronor i extraordinära stöd till en sektor i kris. Sammanlagt togs 6 417 ansökningar emot från aktörer

som sökte sammanlagt drygt 4 miljarder kronor.²² Detta under en tidsperiod där de första månaderna under 2020 gick att bedriva ordinarie verksamhet utan stöd. I de sökta medlen 2020 ingår inte heller stöd för inställda och uppskjutna evenemang under kvartal fyra 2020, en period på året då en mycket stor andel evenemang sker.

I den senaste omgången som fördelades i december översteg ansökningarna om stöd till inställda och uppskjutna arrangemang samt särskilda behov i kulturlivet de beviljade beloppen med närmare 2,5 miljarder. Omkring 1 700 ansökningar fick noll kronor beviljade i stöd. Flera av oss blev helt utan stöd trots att vi uppfyllde kriterierna för stöden.

Stöden till oss kulturarrangörer behöver således förstärkas, och det krävs tydliga kriterier för stöden som är definierade och kommunicerade innan ansökningarna öppnar. Idag är vår känsla att det är lite av ett lotteri när Kulturrådet fördelar stöden.

I den precis avslutade ansökningsomgången om särskilda behov i kulturlivet som stängde första veckan i mars gör vi medlemmar i Sveriges Producenter och Privatteatrar ett nytt försök att få stöd från Kulturrådet för att kunna öppna upp scener under sommaren och hösten 2021. Sammanlagt kommer föreningens 11 medlemmar att själva satsa på att sjösätta 145 stycken produktioner under resterande delar av 2021, och själva bidra med en finansiering på över 600 miljoner för att genomföra dem. Samtidigt har våra har ansökt om drygt 200 miljoner i bidrag från Kulturrådet för att ha möjlighet att arrangera dessa evenemang och föreställningar.

Det innebär att vi gör allt vi kan för att skapa arbetstillfällen, bidra till Sveriges tillväxt och för att skapa kultur som människor längtar efter. Vi är beredda att bidra med medel för att återigen kunna erbjuda människor konserter, teaterföreställningar och evenemang.

För så länge det finns begränsningar kring hur många personer som på ett smittsäkert sätt får utgöra en publik, behöver vi stöd. Vår förenings medlemmar räknar med att ha en beläggning på mellan 40-75 procent, men det beror på vaccinationstakt, Folkhälsomyndighetens rekommendationer, Regeringens beslut samt tid på året.

De medel vi investerar och de medel vi söker visar behovet från oss elva stora aktörer – men vi är långt ifrån alla som behöver stöd i kulturbranschen. Sammantaget har Kulturrådet omkring 620 miljoner att fördela för särskilda behov inom kulturlivet i denna ansökningsomgång. Kulturrådets preliminära siffror från den 5 mars visar att stödet även denna gång är kraftigt översökt - totalt har mer än tre miljarder kronor sökts i bidrag, samtidigt som det endast finns drygt 620 miljoner kronor att fördela. Närmare 80 procent av det sökta beloppet rör konstområdena musik, teater, dans och annan scenkonst.

Det är tydligt att även om vi själva investerar stora medel för att vår verksamhet ska kunna både överleva och återstarta krävs ytterligare stärkta medel från regeringen. Och det är akut, annars riskerar många företag inom kultursektorn att gå i konkurs. De flesta som sökt stöd från Kulturrådet aldrig tidigare har fått några kulturbidrag. Att det behövs ytterligare medel har även Kulturrådet själva påtalat.

Vår bedömning är att Kulturrådet behöver tillföras ytterligare 4 miljarder under 2021 att fördela som krisstöd, medel som bör aviseras innan den 1 maj.

²² <https://www.kulturradet.se/globalassets/start/publikationer/budgetunderlag-20222024.pdf>

2. Förutsägbarhet om vad som gäller vid olika scenarion

Att genomföra ett stort arrangemang kräver lång planering. Vi har alla arbetat fram rutiner, riktlinjer och metoder för hur vi kan öppna upp våra olika verksamheter på ett ansvarsfullt sätt. Därför välkomnar vi regeringens besked som kom i mitten av februari om en ny lagstiftning, där antalet besökare ska kunna anpassas efter arenans eller områdets storlek när smittläget förbättrats. Vi vill föra dialog med Folkhälsomyndigheten kring de föreskrifter för att förhindra smittspridning vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som nu tas fram. Så länge restriktioner kring publikantal finns, så kommer vi att behöva stöd.

Samtidigt är det viktigt att det till respektive scenario knyts en ekonomisk kompensation. Det vill säga - om vi planerar för scenario A men måste genomföra scenario B av smittoskäl, då utfaller X antal kronor i ekonomisk kompensation.

3. Garantistöd om arrangemang tvingas ställas in eller genomföras med nya förutsättningar

Att planera för en teater eller konsert tar många månader. För att vi ska våga och kunna börja planera för att starta upp, krävs att det finns en garanti som täcker kostnader som vi haft om vi tvingas ställa in eller tvingas genomföra arrangemanget med förändrade förutsättningar, såsom reducerad publik. Det kan gälla kompensation för kostnader som branschen haft för planering och uppstart av en föreställning och/eller produktion, exempelvis köpta rättigheter, marknadsföring, auditions, bygga dekor eller löner.

Kan vi börja planera för olika produktioner sätter vi också andra yrkeskategorier så som ljud- och ljus tekniker, kostymörer och kulissmakare i arbete. Detta stöd behöver kommuniceras i förväg och så snart som möjligt, så att vi kan planera för arrangemang under 2021 och 2022. Detta har gjorts i länder som exempelvis Holland, Tyskland, Norge och Österrike.

4. Bidrag för lönekostnader istället för permitteringsstöd

Permitteringsstödet har använts av branschen i varierande grad, men det är inte utformat för kulturarrangörers förutsättningar.

Initialt hade vi trots inställda arrangemang mycket jobb med att avboka, boka om, förändra marknadsföring osv. Om vi använder permitteringsstödet i nuläget motverkar det möjligheten att vara redo att öppna upp när smittoläget tillåter. Ge oss istället möjlighet att återigen sätta våra medarbetare i arbete, så att vi kan planera för att säkert och sakta öppna upp Sveriges scener. Det är bättre för Sverige, enskilda individer, för den psykiska ohälsan och för vår bransch att människor kan arbeta och bidra.

Vi arbetar med årslånga förberedelser för många arrangemang. Därför vill vi istället för permitteringsstöd, som gör att våra medarbetare sitter hemma utan sysselsättning, får ett lönebidrag så att vi kan börja arbeta.

SLUTORD

Varje år besöker fyra av fem svenskar ett eller flera större evenemang. Där får de uppleva och känna den magiska känslan när ridån går ner efter en musikal. De applåderar, jublar och blir berörda. Känner förväntan inför en konsertupplevelse, äter middag innan tillsammans med vännerna, smuttar på ett glas champagne eller den ljumma ölen i plastglas och sjunger tillsammans med resten av publiken med i en låt alla kan texten till.

Varje år, men inte nu. Inte längre.

Restriktionerna som införts under coronapandemin har varit nödvändiga för att motverka smittspridning. Men konsekvenserna av nedstängningarna och det vi upplever som snudd på ett näringsförbud är enorma för kulturarrangörer.

Vi står i ett läge där en hel bransch riskerar gå under samtidigt som en hel kreativ generation inom musik och kultur kan gå förlorad. Som vi tidigare sagt - vi riskerar en situation där företag som arrangerar kultur och events har gått i konkurs, artister skolat om sig till andra yrken och teaterscener blivit uppköpta och ombyggda till gallerior.

Vi i Sveriges Producenter och Privatteatrar ropar på hjälp. Frågan måste bli en central fråga för Sveriges närings- och kulturpolitiker. Nu på en gång! Vi kräver inte att reformer utformas exakt efter våra förslag i denna rapport, men vill att vårt nödrop hörsammas. Annars riskerar de svenska livescenerna utrotas och dö.

Vi hoppas att Sveriges politiker väljer att låta Sverige fortsätta vara en kulturnation att räkna med!